Som bilaga medföljer Katalog från Norstedt & Söners förlag.

DAGNY

TIDNING FÖR SVENSKA KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 14. **Stockholm 16 April 1908** **1:a årg.**

Prenumerationspris:	Redaktion:	Redaktör o. ansvarig utgifvare:	Expedition och Annonskontor:	Annonspris:
1/1 år... kr. 4: 50 | 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 » ... » 3: 50 | 1/4 » ... » 1: 25 *Lösnummer 10 öre.* Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	ELLEN KLEMAN. Mottagningstid Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.	Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.

Behofs- och likställighetsprinciperna i aflöningsfrågan.

Herr Sædéns motion.

Dagny har i sitt första nummer för året meddelat en af den finska landtdagsrepresentanten fru Hedvig Gebhard skrifven artikel, hvari hon redogjorde för de aflöningsprinciper, som landtdagen följt vid fastställandet af den finska folkskolelärarekårens löneregler ing. Dessa principer innebära full likställighet mellan man och kvinna — lika lön för lika arbete — med den modifikationen att högre aflöningsförmåner beviljades de lärare, *kvinnor såväl som män*, hvilka hade barn att försörja och äro *sina familjers hufvudsakliga försörjare.*

Det är ett *rättfärdigt* och *logiskt* tillämpande af »behofsprincipen», som jämte likställigheten mellan män och kvinnor är nyheten i den finska reformen. En nyhet, som naturligtvis förefaller fullkomligt revolutionär för de talrika svenska anhängarne af de aflöningsprinciper, som i sin beundransvärda logik och och lika beundransvärda rättfärdighet leda till det förhållandet, att den kvinnliga familjeförsörjaren har mindre betalt än en ensamstående man för samma arbete, emedan »kvinnorna behöfva mycket mindre än männen.»

Emellertid ha de förenade likställighets- och behofsprinciperna äfven här skjutit ett skott, den Sædénska motionen, för hvilken lämnades en redogörelse i Dagnys nummer för den 27 februari. Som var att förutse har den svenska jordmånen icke kunnat producera det lilla utredningsblomster, som motionen åsyftade. Fredagen den 10 d:s afslogs herr Sædéns motion i andra kammaren med 91 röster mot 37.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskott, som haft motionen till förberedande behandling hade i sitt utlåtande hemställt att Andra kammaren »måtte besluta att i skrifvelse hos Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i hvad mån vid reglering af statstjänarnes löneförmåner må ifrågakomma ändrade grundsatser i syfte att mera än hittills tillgodose det större lefnadsbehof, som de statstjänare, hvilka äro familjeförsörjare hafva i jämförelse med dem, som icke äro familjeförsörjare.»

Utskottet har *icke* i sitt utlåtande yttrat sig om det förhållandet, att enligt i herr Sædéns motion framställda synpunkter den ogifta mannen skulle jämnställas med den ogifta kvinnan och den *kvinnliga* familjeförsörjaren, *lika väl som den manlige*, erhålla familjeunderstöd. Tvärtom synes utskottet just ur den nu befintliga aflöningsgränsen mellan män och kvinnor (som ju motiveras med trossatsen om kvinnans lägre

lefnadskostnader) draga ut den konsekvensen, att ännu en tredje aflöningskategori torde skapas för de mest behöfvande männen, d. v. s. familjeförsörjarne.

Att familjeförsörjare äfven kunna vara kvinnor förbigås under tystnad i utlåtandet, som suggererar fram bilden af en trefaldig löneskala, med mannen-försörjaren i det högsta planet, ungkarlen utgörande mellansorten och kvinnan längst ner.

I den debatt, som ägde rum i andra kammaren, förtjänar herr Värner Rydéns inlägg att nämnas. Enligt i tidningarna synligt referat yttrade herr R., att han var emot ifrågavarande princip; »följden af dess tillämpning blefve att begynnelselönerna skulle tryckas ned till hvad en ogift kvinna skulle kunna reda sig med». Det är onekligen vackert af herr Rydén att han vill skona männen från de nedpressade begynnelselselöner, som ogifta kvinnor »skulle kunna reda sig med». En talare, hr Lindhagen, var framsynt nog att påpeka, att frågan i alla fall måste komma upp med kvinnoproblemet om lika lön för lika arbete.

Då alltjämt dogmen om kvinnornas lägre lefnadskostnader med orubbligt allvar framställes af männen — som i de flesta fall hafva bestämmanderätten öfver kvinnornas ekonomiska välfärd — så vore det onekligen synnerligen önskvärdt, att en liten utredning härom verkställdes. Gifves det verkligen hyresvärdar, lifsmedelsförsäljare, köpmän, handtverkare, restauratörer, som hålla lägre priser för sina *kvinnliga* kunder än för de manliga?

Går man uppfattningen om kvinnans lägre lefnadskostnader närmare inpå lifvet, så måste denna teoris försvarare, om de äro ärliga, erkänna, att det blott är genom försakande af förmåner — stundom af s. k. nödvändigheter — hvilka deras manliga kamrater anses berättigade att fordra af lifvet, som kvinnorna lyckas pressa ned sina lefnadskostnader i jämnhöjd med sina löner.

A. K.

Den internationella rösträttsalliansens kongress i Amsterdam.

Den internationella rösträttsalliansens möte i Amsterdam hålles 15—20 juni och lofvar att blifva mycket intressant, både genom de frågor, som där komma att afhandlas, och genom de storartade anordningarna. Till regeringarna i de länder, som beviljat kvinnorna rösträtt, (fyra stater af Nordamerikas Förenta Stater, Australien, Nya Zeeland, Finland och Norge) har sändts inbjudan att deltaga i kongressen genom en officiell representant. Möjligen komma öfriga anslutna staters regeringar att erhålla en liknande inbjudan.

Från de tretton anslutna länderna (Australien, Canada, Danmark, Finland, Förenta Staterna, Holland, Italien, Norge, Ryssland, Storbritannien, Sverige, Tyskland och Ungern) i trenne världsdelar komma delegerade. Hvarje land äger 6 röster utan hänsyn till folkmängden eller rösträttsrörelsens omfattning inom landet. Bärarna af dessa röster kunna vara sex delegerade, men om ett land — på grund af afstånd från platsen för kongressen eller af andra orsaker — måste inskränka antalet delegerade, innehar det mindre antalet delegerade landets sex röster, fördelade på representanterna efter landets egen bestämmelse. Dessutom äger hvarje land att välja sex suppleanter, hvilka hafva yttranderätt, men naturligtvis icke rösträtt. Enskilda kvinnor, som vilja blifva medlemmar af kongressen med yttranderätt och rätt till alla nedsättningar på järnvägar, ångbåtar o. s. v., som kunna uppnås, samt kostnadsfritt tillsändande af kongressens protokoll m. fl. trycksaker, kunna uppnå detta genom att uppgifva namn och adress samt insända (genom postanvisning) 5 holländska gulden (kr. 7: 50) till fröken W. A. Naber, 5 van Eeghenstraat, Amsterdam.

De kvinnliga nationalföreningar, hvilka med sympati omfatta den kvinnliga rösträttsrörelsen, kunna erhålla inbjudan att sända en representant till kongressen, en s. k. »fraternal delegate». Vid kongressen i Köpenhamn voro endast representanter från de olika ländernas Nationalråd (här kalladt Svenska Kvinnornas Nationalförbund) inbjudna, men denna gång har man för afsikt att bjuda äfven andra föreningar med ofvan nämnda kvalifikationer. Fredrika-Bremer-Förbundet, Hvita bandet och Sveriges kvinnliga fredsförening äro självskrifna till denna utmärkelse, då de vid olika tillfällen direkt samarbetat med rösträttsföreningarna. Dessa »fraternal delegates» hafva samma rättigheter som suppleanterna men få dessutom i ett kort anförande framföra en hälsning från sitt land och sitt arbetsområde. Till Svenska Kvinnornas Nationalförbund har inbjudan redan ingått.

En del förändringar i anordningarna från Köpenhamnskongressen ha vidtagits. Där arbetades och festades öfver vanliga människors mått, åtminstone gällde det arbetet, ty ej mindre än trenne långa sammanträden höllos dagligen. Amsterdamkongressen förfogar öfver ett större antal dagar, men har inskränkt de dagliga sammanträdena till två. Likaså är afsikten att inskränka festligheterna till en mottagning första kongressdagens afton och en afskedsmiddag sista dagen. Dessutom äger en officiell mottagning på Amsterdams rådhus rum, liksom det gifves tillfälle till en gemensam utflykt på kanalerna.

Hvarje land får rätt att yttra sig tvänne gånger — 20 minuter och 5 minuter vid olika tillfällen — samt en särskild plats som ledare eller deltagare i en »formell» diskussion (det vill säga en på förhand anordnad). Vid de »oformella» få landets representanter tala så mycket de vilja. Vid Köpenhamnskongressen togs mycken tid

i anspråk genom uppläsande af rapporter från rösträttsarbetet inom hvarje land. Denna gång söker man minska tidsförlusten genom att den internationella sekreteraren sammanför de på förhand afgifna rapporterna till en, utom då något land anses hafva uträttat ett synnerligen värdefullt arbete i rösträttsrörelsens tjänst. Till denna utmärkelse är Sverige särskildt föreslagen.

Med spänning motser man diskussionen om mer än *en* landsorganisation från hvarje land kan vinna inträde i Alliansen. För Holland, England och Danmark är denna fråga af aktuellt intresse, då dessa länder ha flera olika rösträttsorganisationer, af hvilka hittills blott *en* (den först bildade) haft rätt till upptagande i Alliansen. Å ena sidan fruktar man, att vidhållande af denna praxis kan medföra skapandet af en ny internationell organisation, å andra sidan ökas faran för splittring inom de särskilda landens rösträttsrörelse, om flera än en landsorganisation kan ha rätt till inträde i Alliansen. Frågan är svårlöst, och vi kunna endast lyckönska oss till att den ej för närvarande har något nationellt intresse för oss, men få länder kunna framvisa en så enig och på samma gång så omfattande rösträttsrörelse som Sverige.

Vid kongressen skall äfven den internationella tidskriftens för kvinnorösträtten, Jus Suffragii, öde bestämmas. Den skulle på prof utgifvas mellan de båda kongresserna och först i Amsterdam skall beslutas om dess fortsatta utgifvande, redaktion, hur ofta den skall utkomma m. m. Då erfarenheterna under dessa båda år i det hela taget varit gynnsamma är det antagligt, att den kommer att utgifvas äfven efter 1908 års slut.

Vid de fyra aftonmötena, hvilka i regel äro mest besökta, komma viktiga allmänna frågor att diskuteras. På tisdagens afton tala representanterna från de länder, som äga rösträtt, öfver »Kvinnorösträttens resultat», på onsdagen diskuteras »Hvarför böra representantförsamlingarne gifva kvinnorna rösträtt?», då en delegerad från hvarje land får yttra sig under fem minuter. På de båda följande aftonmötena får hvarje lands representant hålla ett 20 minuter långt föredrag öfver ett självvaldt ämne, såvida ej ett flertal enas om ett af de föreslagna ämnena, hvilka äro valda så, att de kunna behandlas från olika synpunkter. De delegerade från länder, där språket är engelska, tyska eller franska, hafva det stora företrädet, att de kunna yttra sig på sitt modersmål; vi andra kunna välja mellan de tre kulturspråken, men då ordföranden, mrs Chapman Catt, leder förhandlingarna på engelska, alla protokoll skrifvas på detta språk och flertalet talare använda det, är någon vana att uppfatta engelska och — såvidt man vill taga del i diskussionen — äfven förmåga att uttrycka sig på engelska nödvändiga för att man skall ha gagn och glädje af ett kongressbesök.

Uppgift på möjligen beviljade nedsättningar af priset på järnvägar och ångbåtar samt bostadsanvisningar skola meddelas i nästa nummer. Då Holland är ett af Europas intressantaste och egendomligaste länder, torde kongressdeltagarna göra klokt i att beräkna någon tid före eller efter kongressen för att färdas omkring i landet.

ANNA WHITLOCK.

MEDARBETARE I DAGNY.

Bland de framstående kvinnliga pennor, som ställt sig till tidningens förfogande, märkas bl. a.: *Gertrud Adelborg, Signe Bergman, Hilma Borelius, Emilia Broomé, Frigga Carlberg, Lotten Dahlgren, Ellen Hagen, Kerstin Hesselgren, Ann-Margret Holmgren, Kerstin Hård af Segerstad, Anna Höjer, Sigrid Leijonhufvud, Gurli Linder, Anna Lindhagen, Ellen Lundberg, f. Nyblom, Agda Montelius, Anna M. Roos, Anna Rylander, Hilda Sachs, Hilma Söderberg, Elna Tenow, Lydia Wahlström, Anna Whitlock.*

Kvinnliga polisbiträden i Stockholm.

Som bekant har Stockholms stadsfullmäktige beviljat 5,100 kr. såsom anslag för anställande af kvinnliga polisbiträden vid Stockholms poliskår.

När öfverståthållareämbetet för polisärenden behandlade detta ärende den 12 mars i år, beslöts att anställa tre kvinnliga polisbiträden, som hvardera skulle åtnjuta ett arvode af 1,500 kr. för år räknadt. Vidare bestämdes, att en af de nya kvinnliga polisbiträdena skulle tilldelas att tjänstgöra å detektiva afdelningen samt hafva att rätta sig efter af förste polisintendenten utfärdade föreskrifter.

Såsom instruktion för de kvinnliga polisbiträdena meddelas följande hufvudpunkter:

att omhändertaga barn, som införts eller inkommit å polisstation af anledning att de icke kunnat återfinna sina hem;

att på allmänna platser öfvervaka och anhålla kvinnor och barn, som bettla; samt

att bevaka och omhändertaga kvinnor och barn, som för förseelser intagits å vederbörande polisstationer;

att, därest å kvinna, som intagits å polisstation, ifrågakommer kroppsvisitation, förrätta densamma:

att, då sådant ifrågakommer, till vederbörligt sjuk- eller barnbördshus afföra af polisen omhändertagen kvinna;

att, då fattiga eller hemlösa kvinnor och barn införas eller inkomma å polisstation, taga omvårdnad om dessa samt, så vidt möjligt, bereda dem erforderlig hjälp;

att i öfrigt ställa sig till efterrättelse såväl i tillämpliga delar de för polispersonalen i Stockholm gällande föreskrifter som ock de order och bestämmelser, som kunna dem varda af vederbörande polisbefäl meddelade.

Gent emot kvinnligt polisbiträde skall begagnas tilltalsordet »syster».

* * *

Det är med glädje man hälsar den reform, som medför anställande af kvinnliga polisbiträden efter den plan, som här synes föreligga. Kvinnorna hafva härvidlag en verklig mission att fylla och det arbetsområde, som öppnar sig för dem, är icke endast en ny möjlighet till förtjänst utan ett verksamhetsfält, där de kunna göra en verklig insats i egenskap af *kvinnor* till nytta för olyckliga medsystrar.

Om flickors praktiska uppfostran.

III.

Af ingeniör Hj. Berwald hafva vi mottagit följande inlägg i frågan, hvilket vi dock på grund af utrymmesskäl måste fördela på två nummer.

Jag är undertecknad vid det af pedagogiska sällskapet för någon tid sedan arrangerade mötet yttrade sig i denna fråga, skedde det helt oförberedt och sålunda ganska ofullständigt. Jag ber därför, då Dagny öppnat sina spalter för diskussion om flickors praktiska uppfostran, att något närmare få beröra denna för hela vår kvinnliga ungdom så ytterst viktiga sak. Såsom fröken Adelborg i början af sin uppsats framhöll, göra sig i fråga om flickornas uppfostran två olika åsikter gällande, hvilka såväl i teorien, som kanske ännu mer i praktiken, tyckas få svårt att förlikas. Hos den ena synes hufvudsyftet med flickans uppfostran åtminstone inom medelklassen, till hvilken jag vill inskränka min undersökning, vara att utbilda henne samtidigt till ett »allmänbildadt» sällskap åt hennes blifvande man samt till en god husmor, hvaremot den andra åsiktens försvarare med stöd af det faktum, att en stor del kvinnor såsom ogifta eller änkor äro hänvisade till att försörja sig själfva och åter andra före sitt eventuella äktenskap ofta ganska tidigt åtminstone måste bidraga till sitt uppehälle, fordra att flickornas uppfostran i främsta rummet bör, likasom gossarnas, vara riktad på förvärfvandet af sådana kunskaper, som kunna tillförsäkra dem deras lefvebröd. Enligt min uppfattning måste, huru svårt det än må blifva, dessa, som det synes, vidt skilda mål bägge ovillkorligen samtidigt eftersträfvas; det går i själfva verket ej an att negligera någotdera.

Beträffande nödvändigheten af flickornas uppfostran till huslig duglighet torde det vara få, som, teoretiskt sedt, bestrida densamma. Jag vill dock i fråga om den förmåga att organisera och med sparsamhet och tidsvinst leda det husliga arbetet, som fröken Adelborg fordrar af en husmor, tillägga, att en sådan förmåga ytterst sällan torde finnas utom hos den, som nästan i hvarje detalj själf lagt hand vid verket ända nedifrån och uppåt. Fröken Adelborg säger, att nästan hvem som helst kan åstadkomma att laga en eller annan rätt. Därvid vill jag, om den skall lagas väl, sätta ett stort frågetecken. Att med små medel laga välsmakande mat och vara väl klädd äro två konster, som högst få kunna. Och dock torde det vid tjänarnas ständigt stegrade anspråk allt oftare blifva fallet, att en ung flicka, som gifter sig, exempelvis med en yngre tjänsteman utan förmögenhet, både måste blifva sin egen köksa, sömmerska och modist. Många samverkande orsaker, såsom fabriksväsendets utbredning, arbetsklassens höjning och kvinnornas allt större tillströmning till arbetsfältet tillika med de samtidigt stegrade kulturbehofven, göra det allt svårare för den obemedlade bildade mannen att skapa ett eget hem. Ett bevis härför lämnar det förslag till hushållsplan för en familj i Stockholm med 4,000 kronors inkomst, som i Idun erhållit första priset. En sådan summa, som för fyrtio år sedan ansetts ganska stor, visar sig nu endast med yttersta svårighet räcka för en familj af fem personer. Och att en minskning i den förut ej höga äktenskapsfrekvensen inom den bildade klassen till följd af kvinnornas oförmåga att sköta hemmets sysslor eller deras obenägenhet härför skulle vara en stor olycka för hela vårt land, ligger i öppen dag. Men förmågan att väl sköta ett hem förvärfvas säkerligen ej genom den förlofvade flickans vistelse ett par månader i ett prästhus på landet utan måste så att säga nötas in under många år. Ensamt det att vara sparsam på ett klokt sätt är åtminstone för oss svenskar ett riktigt konststycke. Märkvärdigt nog är det just kvinnor och därtill oftast de dugligaste, som påstå de husliga dygderna vara lätta att förvärfva. Detta kan blott förklaras genom den egendomligt låga tanke en del människor hafva om sin egen lifsgärning, helst när den rört sig på praktiska områden.

Men om jag således anser den praktiska uppfostran alldeles oundgänglig, så synes mig för obemedlade flickor af medelklassen en tillräckligt grundlig skolbildning ej vara det i mindre hög grad. Våra förhållanden i Stockholm äro sådana, att om husmodern ännu är vid full vigör, finna döttrarna i hemmet ej tillräcklig sysselsättning för sin verksamhetslust. Dessutom har i de flesta fall fadern ej heller medel att, när de blifvit uppväxta, vidare sörja för deras toilette och öfriga utgifter. Härtill kommer, att den nyare tidens högre åsikter om äktenskapet hindrar dem från att blott för att blifva försörjda gifta sig med den första bästa man, som närmar sig dem i denna afsikt. Vidare är ännu en sak att beakta. När kvinnan först kom ut på arbetsfältet, fick hon nöja sig med det blygsammaste och otacksammaste arbetet. Men alltefter som hon känt sina krafter växa, satt sig in i sin nya verksamhetssfär och funnit intresse för densamma, är hon ej längre nöjd med att endast vara en skrif- eller räknemaskin, utan önskar att åtminstone till någon del få arbeta på eget ansvar. Åt alla sidor vidgas äfven möjligheterna af ett sådant arbete. Men därtill fordras

Lediga platser inom alla områden af för kvinnor lämpligt arbete annonseras fördelaktigast i Dagny, hvilken, som tidning för svenska kvinnorörelsen, torde erhålla den mest vidsträckta spridning landet rundt.

större kunskaper, och äfven af detta skäl bör en flicka med godt hufvud och ambition vid utträdet i arbetsvärlden vara så rustad, att hon ej för hela sin framtid är till för ett glädjelöst maskinarbete utan kan sträfva efter mera självständiga och bättre aflönade platser. Härmed vill jag dock för ingen del drifva flickorna till att allmänt taga studentexamen. Antalet kvinnliga studenter tilltager visserligen fortfarande och kommer säkerligen att ännu länge gå i stigande; men för min del anser jag blott, att de mest begåfvade böra gå så långt. De öfriga kunna godt nöja sig med den bildning, som en åttaklassig flickskola kan gifva, men denna får ej sänkas utan måste hållas så högt uppe, att den i de ämnen, som gälla högst ute på arbetsfältet, ligger dels afgjordt öfver, dels åtminstone fullt i jämnhöjd med realskoleexamen.

Problemet ställer sig alltså för mig sålunda: flickornas praktiska utbildning bör i allmänhet ökas och deras skolbildning åtminstone ej minskas, men dessutom får deras största kapital, nämligen hälsan, ej angripas, utan måste skötas bättre, än hvad nu vanligen är fallet.

Detta problem är visst ej lätt att lösa, då det kan synas, som om fordringarna på flickorna i läsväg blefvo desamma som för gossarna, hvilka trots sin betydligt mindre skolambition hafva ett så ansträngande arbete, att flickornas mindre starka fysik med all säkerhet ej skulle uthärda därmed. Och därtill skulle dock för flickorna komma hela den praktiska utbildningen!

Vid försöket att lösa denna uppgift gäller det att uppsöka de hjälpvägar, som möjligen kunna existera, och vi finna då strax den lyckliga omständigheten, att flickskolan ej är så bunden som gosskolan. Så länge staten ej lägger ett olämpligt tryck på flickornas studier, kunna de därför arrangeras så, att just de ämnen, som hufvudsakligen efterfrågas på arbetsfältet, sättas främst. Dessa äro, utom de allra vanligaste kunskaper i historia, geografi och naturlära, en god förmåga att i skrift reda sig med svenska språket, säker färdighet i vanlig, praktisk räkning samt skicklighet i främmande språk.

Det är nogsamt bekant, att dessa senare äro en nagel i ögat på en viss riktning inom de pedagogiska kretsarna, och sällan torde vid ett allmänt möte undervisningsfrågan dryftats, utan att en eller annan lärare påyrkat de främmande språkens betydliga inskränkning. Lärarna äro emellertid — på samma sätt som öfriga, strängt af sitt kall upptagna människor — i allmänhet ganska obekanta med förhållandena ute i den öfriga världen bland praktiskt arbetande folk och hafva en tämligen stor benägenhet att tro ställningen vara sådan, som de enligt sina hemmagjorda teorier anse den böra vara. Sällan eller aldrig hör man den praktiske mannen beklaga sig öfver sina ringa kunskaper i sådana ämnen som t. ex. historia eller botanik, men däremot äro klagomål öfver bristande kännedom af främmande språk mer än vanliga, och för en ung flicka, som ämnar sig ut att söka plats, är språkkunskap vid många tillfällen alldeles nödvändig och alltid en god rekommendation.

Innan vi vidare inlåta oss på skolans läsämnen, vilja vi upptaga frågan om hennes förhållanden till den praktiska utbildningen. Undertecknad får då att börja med förklara sig som en bestämd motståndare till den åsikten, att flickans undervisning i huslig ekonomi, särskildt i begynnelsen, bör odeladt förläggas till hemmen och endast möjligen afslutas genom en vid läroverken efter 8:de klassen löst påhängd matlagningskurs. Enligt min mening bör förhållandet vara alldeles motsatt. Skälen härtill äro många. Inrangeras ej denna undervisning i skolans plan, så kommer flickan att åtminstone under lästerminerna ej få någon tid därtill. Till och med, om såsom föreslagits, skolan skulle lämna en dag fri för inöfning i hemmet af husliga sysslor, så kan en sådan anordning blott ytterst sällan lämpligen inpassas i hemmets ganska svårhandterliga maskineri, som minst af allt tål rubbningar, och i 99 fall af 100 blefve dagen använd till utförandet af skolans hemarbeten, till sport m. m., men ej till en sammanhängande utbildningskurs i hushållet. Återstå sommarferierna, men då dessa såväl för barnen som ej minst för modern afse en hvila, så äro de föga lämpliga för en metodisk första undervisning i det heta köket. Dessutom är ställningen inom hemmet vanligen en af följande tvenne: antingen finnes en köksa, och husmodern sysslar ej direkt med hushållsgöromålen, eller ock är hon själf verksam i köket och i sådant fall vanligen mycket upptagen och ansträngd af sina mångfaldiga åligganden. I det förra fallet blefve hon ofta nog en ganska skral lärarinna i matlagningskonsten, och skulle köksan leda undervisningen, så reducerades den högst därtill, att flickan af gunst och nåd finge stå och se på, medan maten lagades, och möjligen finge hjälpa till med att baka småbröd etc. I det senare fallet åter förstår nog modern i grund sin sak, men har hvarken tid eller hushållspengar att slösa bort på inöfvandet af de första greppen hos sin fumliga dotter. En ovanligt dugande husmor yttrade härom: »Skulle jag lära min flicka laga mat, så ginge allting dubbelt så långsamt. Jag finge stå hela dagen i köket och min man blefve missnöjd, om maten ändock blefve bortskämd. Till ett sådant dubbelt arbete räcka ej mina krafter.» För öfrigt gäller äfven här den regeln, att man är sämst såsom lärare för sina egna barn. Tålamodet tar lätt slut, och det blir aldrig någon bestämd ordning med arbetet. Helt annorlunda ställer sig saken, om flickan i skolan metodiskt och i detalj ända från början fått lära sig grunderna. Då bör hon sedan i hemmet få öfva in allt detta mångahanda, hörande till hushållet, hvilken en skola aldrig kan gifva, och hvilket dessutom nästan är olika för hvartenda hem. Då kunna ock sommarferierna få sin rätta användning. Det är rent af bedröfligt att se, hvilken slapphet just i detta afseende mödrarna visa, då de af missförstådd ömhet mot sina uppväxta döttrar låta dessa hela sommrarna gå sysslolösa eller högst damma i sitt rum eller brodera litet. Säkerligen skulle en eller annan timmes arbete i köket och vid symaskinen skada hälsan vida mindre än att timtals ligga i hängmattan och läsa erotiska romaner. Dessutom finnes under sommaren flera tillfällen, då dottern med fördel kan öfvertaga moderns eller tjänarinnans arbete i köket, såsom t. ex., om den förra reser bort på några dagar eller, då familjen bor på sommarnöje, om tjänaren är i staden i och för rengöring, vid tvätt o. s. v.

(Forts. i nästa nummer.)

Andelsbevis i **Föreningen Dagny** erhållas å tidningens expedition mot återställande af interimskvitto.

Förbud mot kvinnors nattarbete.

Den väntade k. propositionen med förslag till förordning angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag är nu aflämnad till riksdagen. I propositionen föreslås att kvinna, som sysselsättes i bergverks-, bruks- eller fabriksrörelse, handtverk eller därmed jämförlig handtering eller annan industriell verksamhet, skall komma i åtnjutande af minst 11 timmars oafbruten ledighet från arbetet, och skall häri inräknas tiden från kl. 10 på aftonen till 5 på morgonen. Vid säsongarbete må den föreskrifna oafbrutna ledigheten inskränkas till minst 10 timmar under högst 60 dagar.

Denna för kvinnorna viktiga fråga närmar sig således sitt afgörande. Vi afvakta utskottets utlåtande för att i en artikel återkomma till frågan.

Något om våra konstnärinnor.

II.

Anna Norstedt, född Munthe.

Det ges ett uttryck, betecknande en gren af målerikonsten, som ljuder så olefvande och trist, som hade det icke något som helst med skapande och lif att skaffa. Det är det, äfven hos oss använda, franska uttrycket: *nature morte.*

I det uttrycket inbegriper man i allmänhet ett måleri, framställande icke blott döda accessoarer, utan äfven frukter och blommor; nyss plockade, daggfriska drufvor och persikor och nyutslagna blommor, dessa senare så utomordentligt känsliga och individuella väsen, hvilka lefva sitt intensiva om ock efemära lif.

Vårt språk äger intet speciellt uttryck för denna konstart. Vi måste därför nöja oss med att låna från andra länder, och vi stanna då, antingen vid det franska, nyss nämnda uttrycket, eller vid det mera betecknande och äfven vackrare tyska: *Stilleben.*

Men vare sig man nämner orden *nature morte* eller *stilleben*, väcker det i allmänhet ingen starkare anklang hos den publik, som säger sig älska konst. Den oriktiga uppfattningen har blifvit tämligen gängse, att denna gren af måleri skulle ligga liksom på ett underordnadt plan, äga allt för diminutiva proportioner för att ens få räknas med till »stor konst»; begränsas af en för trång ram för att få intaga någon som helst hedersplats bredvid måleri af annat slag.

Det är allt för sannt, att denna gren af måleriet blifvit i högsta grad missbrukad. I den tro, att hvem som helst skulle kunna åstadkomma ett stilleben, ha äfven dillettanter med oförskräckt mod kastat sig på denna konstart och ofta åstadkommit något allt annat än värdefullt.

Så småningom har därför denna fina och intima konst råkat i misskredit hos oss, och det är icke utan, att många med en viss öfverlägsenhet nämna ordet »blomstermålare» såsom betecknande en konstnär, stående på ett lägre stadium af utveckling.

Detta hindrar lyckligtvis icke, att hvad som är verklig konst, är och förblir konst, i hvad form den än uppenbarar sig, och att den sant konstförstående med intresse stannar inför och glädes åt en vacker stilleben- eller blomstermålning, så snart den kan göra anspråk på epitetet *konstverk.*

Stilleben- och blomstermåleriet har dock i alla tider spelat sin roll inom konsten. Redan under den antika tiden brukades stilleben- och blomstermålningar i dekorativt syfte.

Livias hus på Palatinen i Rom, Livias villa utanför Rom m. fl. antika byggnadsfragment, bära ännu i dag vittnesbörd därom. Och den betydelse, denna konstart ägde i Nederländerna under 15—1600-talet, är allmänt bekant. Det var ofta utmärkta konstnärer, som uteslutande ägnade sig däråt, och många af deras präktiga alster kunna vi ännu i dag glädja oss åt och beundra.

I vårt nationalmuseum t. ex. möta vi namn sådana som van Beijeren, representerad af ett utmärkt stilleben, — vinglas och drufvor på en sammetsduk, — fyldt af ett poetiskt ljusdunkel och gifvet med en raffinerad säkerhet, som röjer mästaren; vidare S. Verelst, hvars förtjusande blommor mot dunkel grund lysa så eteriska och så intimt utformade, att man med stort

välbehag dröjer inför deras på en gång flyktiga och bestående skönhet.

Ett par goda dukar af J. D. v. Heem och flera andra kunna äfven nämnas.

Den fina, intima interiörstämning, som många af dessa taflor ge oss, den delikata och intagande situationsbild, som möter oss i många af de gamla nederländska konstverken, är ganska märklig. I synnerhet när man betänker, att ofta endast ett tennstop, några frukter, en vackert svängd glaspokal och några känsligt målade blommor utgöra »hufvudpersonerna» i taflan. Många af dessa — jag skulle vilja kalla dem skildringar, äga en helt personlig och om stark individualitet vittnande karaktär. Man har icke känsla af, att de enskilda föremålen äro på måfå hopplockade, allt tycks ha ett visst sammanhang, vara uttryck för målarens eller ägarens kynne och lefnadsvanor, smak och färgsinne.

Man kan erfara ett nästan personligt välbehag af en dylik bild, där ett par ostron, en citron, ett gnistrande genomskinligt glas, fyldt med guldgult rhenvin, jämte en tillskrynklad, spetsprydd serviett och några blommor berätta en hel liten historia. Det ljusdunkel, som ofta ligger öfver en sådan bild, ger liksom atmosfären, ja, själfva lukten i rummet, och uttrycket stilleben kommer här väl till pass för att beteckna det »stilla lif», som kan ge sig tillkänna äfven i dessa till utseendet liflösa föremål.

Nederländerna har sedan länge tillbaka varit platsen för stillebenkonstens mästare.

I Italien t. ex. råkar man mera sällan denna konst. Då och då ägnar sig tillfälligtvis en figurmålare däråt. Man läser bl. a. om, huru Lorenzo Lotto, då han var i penningeförlägenhet och icke hade råd att hålla sig med modell, målade stilleben — af de matvaror han erhållit som honorar för något porträtt. Den stackars Lotto fick allt som oftast under sina sista år nöja sig med att utfå betalningen för sina målningar *in natura*. Men i ett fall som detta gäller uttrycket »nöden har ingen lag»; och resultatet blef kanhända därefter.

Äfven i vår tid är stilleben och blomstermåleriet både uppskattadt och utöfvadt i andra länder. Den belgiska målaren Alfred Stevens, den elegante och känsliga virtuosen, som hufvudsakligen i sitt måleri skildrat den mondäna pariserdamen, säger på ett ställe i sin lilla bok: *Impressions sur la peinture:*

»*On peut juger de la sensibilité d'un artiste par une fleur qu' il a peinte*»; ett uttryck, som jag tror är ganska berättigadt. Stevens har själf ofta målat blommor och lär äfven ha tillrådt sina elever att börja sin studiedag med att måla några blommor för att inför deras fina former och nyanser så att säga justera sitt färgsinne.

Stevens är långt ifrån den enda. Konstnärer sådana som Duez, Aublet, Jeannin m. fl. ha ofta gifvit prof på en känslig och koloristiskt tjusande blomstermålningskonst.

Det är om en af Alfred Stevens elever jag nu ville tala; om vår egentligen enda verkligt framstående konstnärinna på stilleben- och blomstermåleriets område, fru *Anna Norstedt, född Munthe.*

Fru Norstedt-Munthe föddes i en småstad i Tjust, där fadern var apotekare.

Redan som liten började hon teckna, särskildt blommor, och fadern, som var en förstående man, som uppfattade dotterns gryende anlag, brukade ibland jämte sin uppmuntran skänka henne ett litet honorar, bestående af sex eller tolf skilling för en eller annan liten teckning han bedt henne utföra. Han gillade och berömde hennes arbete, när han var belåten och förstod hennes ungdomliga längtan efter att få fullända sig i konsten.

Vid femton år kom Anna Munthe till Stockholm och började besöka slöjdskolan, där hon kvarstannade och studerade någon tid. Från slöjdskolan sökte hon inträde i konstakademien, men fastän hon utfört sina profritningar och hyste godt hopp om att få inträde, blef denna förhoppning aldrig realiserad.

Fru Munthe, Anna Munthes mor, hade nämligen, sin dotter ovetande, uppsökt dåvarande direktören för konstakademien, professor Boklund, och bedt honom afråda dottern från att söka inträde. Den tiden voro ännu åsikterna om kvinnans arbetsfält tämligen begränsade, och dessutom hade ett par unga konstnärinnor, genom att allt för ifrigt kasta sig in på den verksamhet de längtat efter, öfveransträngt sin hälsa. Följden blef, att Anna Munthe intalades att afstå från akademien, och de få år hon som ogift studerade i Stockholm, var professor Winge hennes lärare.

Men redan vid tjugoett års ålder gifte hon sig med den framstående konstnären Reinhold Norstedt, och de båda unga begåfvo sig ganska snart på studieresa till Paris.

I tre år studerade Anna Norstedt i Paris; först för vår svenska målare H. Salmson. Af hans undervisvisning har fru Norstedt det bästa minne. Hans känsliga teckning och diskreta färg tilltalade henne lika mycket som hans sätt att låta sina måleriska erfarenheter komma sina elever till godo. Senare blef fru Norstedt elev af Alfred Stevens.

Denna intagande och spirituella konstnär förstod att i ovanlig grad fängsla sina elever. Alltid intresserad för deras minsta arbete, tillmötesgående och kamratlik, lät han eleverna till och med bära hem till honom de studier, de fullbordat på egen hand, och han tog aldrig illa upp eller föreföll besvärad af deras böner om råd och anvisningar, äfven utanför det ordinarie atelier-arbetet.

Vacker och älskvärd, raffineradt skicklig och begåfvad just med den subtila känslighet, som fordras för det sannt konstnärliga blomstermåleriet, var han en utmärkt lärare och samlade kring sig många intresserade och intressanta elever.

Till hans elever räknade sig äfven privat Sarah Bernhard, som tycks ha ägt god begåfning för målning, energisk och framgångsrik som hon visat sig i

alla sina företag. Alfred Stevens tecknade ofta Sarahs teaterkostymer och lät ibland sina elever få ana en skymt af den utsökta konstnärlighet och fantastiska lyx, som han kombinerade i dessa dyrbara dräkter.

Hos Alfred Stevens lärde sig Anna Norstedt måla, — äfven modell — men hufvudsakligen blommor och stilleben. Hennes känsliga och själfulla natur gladde sig åt, att med ingående intresse och kärlek lära sig uppfatta de olika blommornas personlighet och väsen, deras sätt att spira och växa, slå ut och vissna, deras elegans och vekhet, spröda eller kraftfulla former. Och med oförfalskad, konstnärlig syn på naturen återgaf hon sina intryck.

Fru Norstedt har aldrig ledt sitt blomstermåleri till dekorativt måleri. Hon håller sig alltid inom strängt begränsade proportioner, och hennes blick på de föremål hon afbildar är, långt ifrån att vara generaliserande, starkt individualiserande. Hon äger onekligen en gnista af de gamla holländarnes förmåga, att lefvandegöra de s. k. döda tingen. Hennes på en gång vibrerande och fint utformade små bilder äro, trots de knappa mått inom hvilka de röra sig, fyllda af ett lif och en friskhet, som tjusar åskådaren, och den pietetfulla mognad, som röjer sig i behandlingen, ger ett väraktigt och starkt personligt intryck. Hon känner sitt material — och sina modeller till grunden, och med eftertanke parad med entusiasm för naturen, skrider hon till verket.

Hennes bilder ha därför aldrig något vagt eller vacklande öfver sig. Hon vill från början ge en viss stämning, skildra en varm eller dunkel eller kylig liten vrå af ett rum, där en burk prästkragar eller en blommande äppelgren eller en bukett höstblommor och några frukter berätta åskådaren något särskildt färggladt, vårfriskt, lifaktigt eller vemodigt.

Det ligger alltid en viss mening under de små ting hon återger, och då det är en verklig konstnär, som återger dem, är det inför verkliga konstverk vi stå, när vi dröja vid en af Anna Norstedts stilleben- eller blomstertaflor.

Det ges ju människor, till hvilka icke heller lefvande blommor och frukter, en solstråle genom ett slipadt glas mot en dunkel bakgrund, eller en svalblå halfbelysning talar på något sätt — de se det icke och njuta det alltså icke. För detta slag af människor betyda naturligtvis liknande företeelser inom konsten icke det minsta.

Men så finns det dock i gengäld så många, för hvilka just ett sådant litet måleri, bildande en intensiv eller dunkel eller ljus »fläck» på vår vägg, bidrar till att glädja och upplifva, att med sin sympatiska klang stämma ett färgkänsligt sinne.

Det är detta slags naturer, som njuta fru Anna Norstedts konst.

Anna Norstedt har i vårt nationalmuseum två stilleben-bilder; den ena af dem något utöfver de för henne vanliga måtten. Hon är dock icke där representerad af något blomstermåleri. I sex år har fru Norstedt innehaft ett konstnärsarvode af konstakademien med skyldighet att privat mottaga elever. Det vore glädjande, om någon af dessa ville komma att visa sig äga något af sin lärarinnas fina blick och känsliga sinne just för denna vackra gren af målarekonsten.

Och till sist ett ord, riktadt till konstnärinnan själf! Anna Norstedt ger oss allt för litet af sin konst. En så rik, och i sitt slag ensamstående förmåga skulle kunna, synes mig, vinna ännu nya terränger inom det område hon valt till sitt, skapa så mycket mera af samma slags älskvärda, intima, intagande konst.

Just därför, att i vårt land blommorna under långa tider af året existera snart sagdt blott som ett minne, ha så många af oss behof af att påminnas om deras färg och form och fägring, och därför äro vi så tacksamma mot den konstnär, som på ett själfullt och poetiskt sätt förmår återväcka de stämningar och sensationer, som blommorna under sin flyktiga tillvaro utöfvat på vårt sinne.

Ellen Lundberg
f. Nyblom.

LITTERATUR.

Jane Gernandt-Claine: *När sjön går hög.* Andra upplagan. Stockholm. Wahlströms & Widstrands förlag.

Bland de på nyåret utkomna böckerna var denna Jane Gernandt-Claines bok i sin andra upplaga en bland de första. Det är således ingen nyhet, som föreligger, men väl en gammal bekantskap, som man gör rätt i att förnya. Det hvilar öfver denna bok något af ungt, lockande äfventyr, som ger den en särskild tjusning, hvilken dröjer kvar äfven sedan äfventyrets glans slocknat i de ohyggligheter, som ägde rum, när sjön gick hög under oroligheterna i Baku.

Det är den unga flickan, Siv Troili, omkring hvilken det strålar af ungdomens äfventyrsdrömmar. För henne ligger det en glans af blott anade möjligheter öfver framtiden och hennes fantasi går ut att eröfra världen. Lusten därtill ligger henne i blodet, den har hon ärft af fadern, Johan Troili, fantasimänniskan, geniet, äfventyraren, som »kastar sig in i nya företag lika ledigt, som han hoppar upp i en droska», och som rest öfver hela världen, vaskat guld i Klondyke och borrat efter petroleum i Baku, som alltid *tror* på sitt företag, tills ett nytt lockar honom, då han kastar bort det föregående utan en tanke på att det misslyckats, detta, som allt annat.

Hos Johan Troili är det fantasien, som bär, denna egenskap i det svenska lynnet, som oftast tämjes ned till ett slags drömmande placiditet under det lilla landets små och hvardagsordnade förhållanden, men som hos vissa naturer dock växer sig stor just i de gråa dagarnas enahanda, i de långa vinterskymningarna och i vår- och

sommarnätternas ljusdunkel, tills det ordnade, upplinjerade arbetet blir dem en omöjlighet, och de bryta sig ut, och öka raden af dessa äfventyrsexistenser på hvilka den arbetssamma svenska pliktmänniskan ser ned med en blandning af ömkan och förakt. Förf. har på ett lyckligt sätt framställdt dessa två olika svenska typer i Johan Troilis å ena sidan och Ivar Bruuns och ingeniör Hedemans gestalter å den andra. Det är också på denna lynnesmotsats konflikten i boken är byggd mellan Siv, sin faders fullblodiga dotter, och den lugne, det utanför det regelrätt fastslagna, oförstående Ivar Bruun.

Emellertid går det i boken som i lifvet, äfventyret dårar och lockar, och äfventyrsmänniskorna få sina vingar klippta, och här är det den lugna, solida, bottenärliga Ivar Bruun, som räddar sin lycka på det torra, ur sjön, som gått hög. Man måste känna en stark sympati för honom, han är allt det, som vi värdera och beundra, och han är en stark och god man, som en kvinna alltid, i hela sitt lif, skall kunna lita på. Men ändock rör det sig innerst inne en liten omoralisk känsla af saknad öfver att något skimrande brustit för Siv — må vara att det blott var en såpbubbla — men det var dock aningar och drömmar om något stort och härligt, äfventyret, som inneslöt hela den lockande vida världen.

Fullt tillfredsställande är kanske icke den sista blicken man får af Siv; man får veta att hon är så trött, »trött till kropp och själ», och det förstår man, efter hvad hon sett och upplefvat, men sedan — är hon sedan redo för Ivar Bruun? Honom hafva de förfärliga dagarna och sökandet efter Siv, som han trodde död, dock till en viss grad förändradt och gjort mera förstående. Henne har tröttheten, öfvergifvenheten, ångesten drifvit i hamn. Hur mycket har hennes inre jag blifvit förändradt?

Den stora tragedi, som heter den armeniska frågan, skymtar fram bakom Siv Troilis och Ivar Bruuns lefnadsöden, och det var en af de många sorgliga akterna i det dramat, som spelades ut under upprorsdagarna i Baku. Men ur de förvirrade förhållanden, som endast flyktigt skisserats, kan man ej draga upp några fasta konturer, och det har väl också näppeligen varit förf:s mening att göra något sorts opinionsuttalande för eller emot armenierna. Om ett sådant skulle ligga till grund för skildringen af Nikita d'Artemieff, som till en viss grad väl står som en representant för sitt folk, vill jag lämna därhän — i den förhoppning att detta ej varit förf:s afsikt.

Det är underbart vackra bilder författarinnan upprullar för oss, där vi få följa Siv Troili på hennes Medelhafsfärd, »ut emot vidder, där själfva klarheten kunnat jubla evoë». Skildringen af månskensnatten öfver Akropolis ger oss hela dess skönhet — och dess förödelse — man ser fullmånens genomskinliga ljus falla öfver propyléernas pelarrad och Segerns tempel, medan himlen tindrar af stjärnor. Jane Gernandt-Claine har en särskild förmåga att i ett sceneris förtrollande ram gifva oss af sin egen hänförda naturs känsla inför hvad lifvet har att bjuda. Kanske är det just däri den ligger, den säregna charmen öfver hennes böcker, hvilken dröjer kvar äfven sedan tankarna slutat syssla med bokens handling och personerna däri.

E. K—N.

Kvinnans deltagande i Englands politiska lif.

Fru Anna Palme-Dutts andra föreläsning i Stockholm.

Med sin sedan det första föredraget kända, lifliga och underhållande framställning gaf fru Palme-Dutt i sin andra föreläsning en skildring af den aktiva del den engelska kvinnan tager i den politiska agitationen och det lefvande, energiska intresse hon därvid utvecklar. Redan för ett trettiotal år sedan bildades *The Primrose League*, en förening, som till största delen räknar sina medlemmar bland de högsta kretsarnes och aristokratiens damer. Den har troget utgjort en af torypartiets stöttepinnar och stöder således konservatismen. Dess medlemsantal uppgår till omkring 1,900,000. För omkring tjugo år sedan bildades *Women's Liberal Federation*, hvars medlemmar äro anhängare af allmänna frisinnade principer och arbetar för reformer i olika riktningar såsom t. ex. Irlands själfstyrelse, afskaffandet af statskyrkan i Wales, skärpt nykterhetslagstiftning m. m. Den har sitt hufvudkvarter i London och räknar bland sina medlemmar de förnämsta kvinnliga talarne. Medlemsantalet uppgår till öfver 100,000. På dess kongresser upptagas alla dagens aktuella frågor till behandling och understundom har det varit The Women's liberal federation, som först fört fram en fråga, såsom fallet var med den obligatoriska läkareundersökningen i skolan. Bland de frågor, som stå på föreningens program kunna anföras, först och främst naturligtvis rösträttsfrågan, vidare nykterhetsfrågan, den fysiska rasförsämringen, irländska förhållanden, indiska förhållanden, frågan om minimilön m. m. Man kan af detta sluta till de engelska kvinnornas omfattande politiska intressen.

Därefter öfvergick föredragshållarinnan till en skildring af valkampanjer och valmöten. Särdeles egendomligt ter det sig för oss att höra talas om de »blandade» möten, som arangeras, där man roar väljaremassan med musiknummer, humoristiska sånger, deklamation och midt upp i detta ett politiskt tal, kärnfullt och innehållsrikt, hvarefter återigen musik m. m. förekommer. Engelsmannen vill blifva road, när han går på politiska möten.

Men när tidpunkten för valen närmar sig få mötena en mera allvarlig och uteslutande politisk karaktär, och kvinnorna deltaga oförtröttadt i det förberedande valarbetet, som består i att bearbeta väljarne. De gå ur hus och i hus i byarne och tala för sin kandidat. Om kvällarne mellan 6—8 träffas arbetarne i allmänhet hemma, om förmiddagarne bearbetas deras hustrur. Så kommer valdagen. För att få så många väljare som möjligt, skickar man ekipager och hämtar dem, och spänningen är oerhörd. Man följer med på vallistorna för hvarje man som kommer, man finner att mr Den och den har icke infunnit sig, man skickar bud till honom, han svarar att han icke kommer, om man icke hämtar honom i automobil. Naturligtvis skickar man ögonblickligt en automobil och han infinner sig då och afger godhetsfullt sin röst.

Vid tio-; elfvatiden på kvällen är vanligtvis valet afgjort. Alla samlas utanför rådhuset, där stadens maire uppläser resultatet med den lycklige kandidaten på ena sidan och den, som fallit igenom, på den andra sidan om sig.

Och i många fall är det kvinnornas kandidat, som är den lycklige, det är deras energiska agitation, som förhjälpt honom in i parlamentet.

Till sist framhöll fru Palme-Dutt det kända faktum, att det liberala regeringspartiet icke upptagit den kvinnliga rösträtten på sitt program. Hon uttalade emellertid som sin åsikt att det af opportunitetsskäl antagligen kommer att blifva tvunget att snart göra det. Man kan komma att stå inför det förhållandet, att de konservativa taga upp frågan, och de skulle då därigonom få ett öfvertag öfver liberalerna. Som man ser är den kvinnliga rösträttsfrågan här som annorstädes i det stora hela blott opportunitetspolitik.

Det intressanta föredraget applåderades lifligt.

Notiser.

Ellen Fries' stipendiefond för kvinnliga historieforskare. Kort efter doktor Ellen Fries' död, den 31 mars 1900 öfverlämnade fru A. Hierta-Retzius till Svenska Kvinnornas Nationalförbund ett tusen kronor som grundplåt till en stipendiefond, afsedd att hugfästa minnet af Sveriges första kvinnliga filosofie doktor, hvilken äfven varit en af nationalförbundets stiftare, och att tjäna till understöd och uppmuntran åt kvinnor, hvilka ville gå i hennes fotspår och ägna sig åt historisk forskning.

För vidare insamling bildades en kommitté, bestående dels af medlemmar af Nationalförbundet, dels af andra vänner till d:r Fries.

I samarbete med en senare utsedd subkommitté utarbetades stadgar och beslöts att fästa stipendiefonden vid Uppsala universitet, där Ellen Fries studerat och varit den första kvinna, som vunnit den filosofiska graden.

Fonden uppgick vid öfverlämnandet till 6,302: 61 kr., utgörande insamlade medel samt influtna räntor. Den kommer att bära namnet »*Ellen Fries' stipendiefond för kvinnliga historieforskare*» och förvaltas af Uppsala universitet.

Stipendier skola årligen utdelas från fonden, då denna vuxit till så stort belopp, att tre fjärdedelar af årsräntan uppgå till minst *300 kronor* (den återstående fjärdedelen tillägges kapitalet för dess ökande).

Stipendierna skola enligt stadgarna utgå såsom understöd till bedrifvande af *vetenskaplig historisk forskning vid universitet, arkiv eller bibliotek, inländska eller utländska.* Berättigad att erhålla stipendium är *svensk kvinna*, som antingen aflagt filosofie kandidat- eller licentiat-examen med öfverbetyg i historia eller som genom utgifvande af något historiskt arbete visat sin duglighet för vetenskaplig historisk forskning.

Stipendiet utdelas af Större Akademiska Konsistoriet i Uppsala på förslag af professorn i historia, som är denna stipendiefonds inspektor.

Folkskolans Barntidnings stipendier. Fröken Stina Quint, utgifvare af Folkskolans Barntidning jämte de kända julpublikationerna Julklappen, Guldslottet, Lilleputt och Trisse, har för året anslagit 2,000 kr. att utgå af nämnda publikationers försäljningsmedel sistlidne år. Af detta belopp utdelas 1,400 kr. i olika poster till vid folk- och småskolor inom Götaland anställda lärare och lärarinnor, som ämna bevista sommarkurserna i Lund eller Göteborg, och 600 kr. som understöd åt sjuka småskolelärarinnor. Båda stipendierna sökas före den 15 maj hos redaktionen af Folkskolans Barntidning, Stockholm. Ansökning till det förra åtföljes af tjänstebetyg och till det senare af tjänstebetyg jämte läkarintyg.

Ansökningar om inackordering i Göteborgs Lärarinnehem böra insändas till fröken Eva Rodhe, adr. Göteborg. Efter den 1 juni till fröken O. Ågrell, adr. Bångsbo, Kullen. Pris pr dag 1: 50; för deladt rum 1: 25.

Föreningsmeddelanden.

Föreningen Dagnys ordinarie sammanträde hålles tisdagen den 28 april kl. 7 e. m. å K. F. U. K:s stora sal, Brunnsgatan 3, Stockholm.

Förening för kvinnans politiska rösträtt är bildad i Öxnered efter föredrag af fröken Signe Wollter från Trollhättan. Föreningen har anslutit sig till Landsföreningen.

Riksdagen.

Lifförsäkrings tryggande åt familjen. Med anledning af hr Wavrinskys i Stockholm motion har lagutskottet föreslagit en skrifvelse till k. m:t med begäran om utredning, huruvida och under hvilka villkor lifförsäkringsaftal till förmån för maka och barn må kunna medföra den verkan, att den på grund däraf utfallande försäkringssumman kommer de efterlefvande till godo, utan intrång från den aflidnes borgenärer.

Båda kamrarna hafva utan debatt bifallit utskottets förslag.

Vaksamhet,
Förening för bekämpande af den hvita slafhandeln,
Stockholm, Göteborg,
Tunnelgatan 25, Sten Sturegatan 10,
meddelar råd och varningar åt unga kvinnor, som resa till utlandet samt anskaffar *kostnadsfritt* tillförlitliga upplysningar om därstädes erbjudna platser.
OBS.! **Ej platsanskaffning.**

Annonsförmedlare
pålitliga och välrekommenderade, önskas för Dagny såväl i landsorten som hufvudstaden. Anmälan å
DAGNYS EXPEDITION,
Mästersamuelsg. 51, Stockholm C.

G. V. Löfgren,
Snickerifabrik,
86 Skånegatan 86.
Husreparationer, Kontors- och Butiksinredningar verkställas omsorgsfullt till moderata priser.
OBS.! Parkettgolf lagas och bonas.
JACOBSONS, **2 Hamngatan,**
midt för Berzelii park.
VÄLSORTERAD. Firman etabl. 1832.

PLYMER, BOOR,
Solfjädrar o. Aigretter
— *bäst* hos —
Stockholms Plymfabrik
Hilda Ahnfelt
Smålandsgatan 30.
Rikstel. 101 37. Allm. tel 50 11.

ORGLAR från landets förnämsta fabriker säljas mot erläggande af 4 % af priset strax och och sedan 12 % i hvarje följande kvartal under 2 år samt
PIANINON mot 4 % strax och 8 % i hvarje kvartal under 3 år.
Kataloger och närmare upplysningar erhållas mot 20 öre i frim.
P. O. ÅKERLUND. Strömsbro.

Mot grått hår säkert och oskadligt medel
Franska Parfymmagasinet,
21 DROTTNINGGATAN 21.

Egnahemssparbanken.
Kontor: **Vasagatan 38.**
Begagna denna sparbank för insättning å sparbanksräkning. Kan användas äfven för hushållsräkning. Intill 500 kr. kunna i regel utfås utan uppsägning.
Öppen half 10 f. m.—7 e. m.
Allm. tel. 917. Rikstel. 73.
Inlåningsränta f. n. 5½ proc.

:: **Matlagningsskolan** ::
Hamngatan 22, Stockholm, A. T. 109 05.
Mottager elever på längre och kortare tid. **Middagsservering hvardagar kl. 2—5.**
Upplysningar lämnas af skolans föreståndarinna fröken *Selma Johansson.*

Kemisk Tvätt.
A.-B. Nya Blå Hand,
— Stockholm. —

Undervisning i engelska språkets alla branscher.
35 års praktik i utlandet.
Fru C. O. F. Nordenadler,
Drottningholmsvägen 12, 1½ tr.

Extra fina
Dörrskyltar, Stämplar och Sigill
erhållas alltid billigast från
GUSTAV HÅKANSSON
Stockholm. Box 173.
Mästersamuelsgatan 54.

Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan,
Hudiksvall.
Husmoderskurs. Skolkökslärarinnekurs. Slöjdlärarinnekurs.

Resestipendium.

Från en af onämnd gifvare stiftad stipendiefond utdelas under år 1908 ett resestipendium å 1,500 kr. för utrikes studieresa under ett halft år.

Berättigad att söka stipendiet är kvinna, som aflagt medicine licentiatexamen.

Ansökningar, åtföljda af kompetensintyg, studieplan samt prästoch läkarebetyg skola innan *15 April* inkomma till

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendienämnd.

Folkskolans Barntidnings stipendier.

Redaktionen af Folkskolans Barntidning jämte de kända julpublikationerna Julklappen, Guldslottet, Lilleputt o. Trisse, har för året anslagit 2,000 kr. att utgå af nämnda julpublikations försäljningsmedel sistlidne år. Af detta belopp utdelas 1,400 kr. i olika poster till vid folk- och småskolor inom Götaland anställda lärare och lärarinnor, som ämna bevista sommarkurserna i Lund eller Göteborg, och 600 kr. som understöd åt sjuka småskolelärarinnor. Bägge stipendierna sökas före 15 Maj hos red. af Folkskolans Barntidning, Stockholm. Ansökning till det förra åtföljes af tjänstebetyg och till det senare af tjänstebetyg jämte läkareintyg.

Vejbystrands Sjukhem
vid Skelderviken
(Barkåkra station, Västkustbanan) för **ben- och körteltuberkulos, rachitis och allm. svaghet,** mottager barn och vuxna, dagafgift 4—6,50 kr. Öppet året om, central uppvärmning, härligt läge i barrskog vid hafvet. Läkare: Dr Ernst Lindahl vid Kronpr. Victorias Kustsanatorium, **Barkåkra.**

För resande till Rivieran
rekommenderas det skandinaviska pensionatet Villa Elsie i San Remo (Norditalien). Pensionatet förestås af en dansk dam. 20 rum och trädgård med utsikt öfver Medelhafvet. Moderata priser.

S. A. Börjessons
nederlag af
Trävaror, Laggkärl, Trappstegar m. m. Turistsängar
från 10 à 12 kr. pr st.
Döbelnsgatan 73.
— Allm. telefon 66 12. —

Maria Rohléns Syateljé
43 Thulegatan 43.
Rekommenderar sig för utförande af allt hvad till linnebranschen hörer.
Specialité: ***Stärkskjortor.***

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklådor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man *alltid* göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklådor?

Dagnys postprenumerations- och boklådspris är kr. 4: 50 för 1/1, 2: 50 för 1/2 och 1: 25 för 1/4 år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1: — för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

1) *Antingen:* Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla ens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
2) *Eller:* Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrifvelser rörande expeditionen adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

Prenumerantsamlare å DAGNY
sökas på alla platser i landet och erhålla fördelaktiga villkor. Tillskrif
Dagnys Expedition, Stockholm C.

Högre Lärarinneseminariet
vid
Stiftelsen Kjellbergska Flickskolan
i **Göteborg.**
Inträdessökande till **Första** och **Tredje afdelningarna,** som börja sin verksamhet med nästa läsår, torde före den förste instundande Maj insända sina ansökningar till Styrelsen för Kjellbergska Flickskolan, adr. Södra vägen 23. Skolans föreståndarinna meddelar närmare upplysningar.
(Nord. A.-B. 8580) STYRELSEN.

Hönsgården.
Allt hvad som behöfs för hönsgården, **Litteratur, Kycklingfoder, Hönsfoder, Äggkl.-maskiner** och andra **Redskap** försäljes af
Rosehill Fabrik, Norrköping.
Sveriges Hönstidning 1,50 pr år, porto 25 öre.

Mot grått hår
fullt oskadligt medel, som återställer grått hår till dess naturliga färg.
FANNY GELINS PARFYMMAGASIN,
5 Malmtorgsg. R. t. 22 25. A. t. 46 94.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr mm.)

EXAMINERAD kvinnlig gymnast med flerårig praktik önskar anställning i familj eller vid bad. Svar till »Van gymnast», Jungfrugatan 33, 1 tr., Stockholm.

SJUKSKÖTERSKA önskar plats att vårda Herre el. Dam. Tacksam för svar till »M. P. 24», Akad. Sjukhuset, Uppsala.

BÄTTRE FLICKA, huslig, barnkär och med goda rek., önskar i hem på landet plats som husmor, där sådan saknas. Svar till »Husmor», Norrköping p. r.

JUNGE, gebildete, deutsche Dame sucht für die Sommermonate Platz in guter familie als Gesellschafterin oder im Deutscheren unterrichten »U. M.», Nyköping p. r.

FLICKA AF GOD FAMILJ, kunnig i maskinskrifning och enklare skrifgöromål, önskar plats, tillfällig eller stadigvarande. Svar till »E—a», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

HUSFÖRESTÅNDERSKEPLATS önskas af 23-årig Norrländska. Kompetent på egen hand sköta allt hvad till ett hem hörer. Svar till »Norrländska», Handlanden P. Mickelsson, Arbrå.

VÄRDINNEPLATS sökes af bildad medelålders Dam, kunnig i allt i ett finare hems skötande. Är äfven villig att under sommaren åtföljа äldre dam eller att under föräldrars bortovaro tillse barnen och hemmet. Svar till »Infödd engelska», Södra Tidningskontoret.

UNG LÄRARINNA önskar under sommarmånaderna plats att läsa med barn eller ock som husmoders hjälp och sällskap. Svar inom 15 April till »Elsa», Askeröd, p. r.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna, som genomgått 8-klassigt läroverk och Nya Lärarinne-Seminariet i Stockholm samt studerat språk i utlandet, önskar plats.

Svar till »H. T. 1908», för vidare befordran af S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

I SCHWEIZ studerande, väl orienterad svenska önskar sällskap för billiga resor eller fotvandring för naturstudier. Medföljer gärna familj eller ungdom som ciceron.

Svar till »Praktisk», Dagnys redaktion.

LEDIGA PLATSER.

VID SÖLVESBORGS femklassiga Samskola är för inst. läsår en lärarinneplats ledig. Undervisningsskyldighet hufvudsakl. i språk och historia. Statsskolornas undervisningsplan. Lön 1,200 kr. Fullt kompetenta sökande äga att före den 15 juni 1908 insända sina af läkarebetyg och öfriga erforderliga handlingar åtföljda till skolans styrelse ställda ansökn. till ordföranden

Borgmästaren Ph. Humbla.

Svenska Fattigvårdsförbundets Platsförmedling.

Vid barnkrubba i Stockholm blir platsen som föreståndare ledig 1 Sept. i år. Då vid krubban äfven späda barn mottagas, bör sökanden äga utbildning i barnavård samt förmåga att däri handleda de elever, som komma att emottagas.

Villkor: fri bostad, fritt vivre och 60 kr. i månaden.

Sökande torde vända sig till Svenska Fattigvårdsförbundet, 6 Lästmakaregatan, Stockholm. exp. 11—3, där vidare upplysn. meddelas.

KVINNA, kunnig i trädgårdsskötsel, kan genom att ge sitt arbete vid skötandet af villaträdgård, dels möjligen äfven hönsgård, få dela inkomsten med ägarinnan af treflig villa med trädgård nära stad. Annan uppgörelse kan eventuellt träffas. Svar till »Trädgård 1908», Annonskontoret Svea, Norrköping.

SAMSKOLAN I ENGELHOLM, som läsåren 1908—10 är femklassig, behöfver för dessa läsår en extralärarinna i engelska, tyska och franska. Sommaren 1910 besättes platsen med ordinarie innehafvarinna. Till K. Öfverstyrelsen för rikets allm. läroverk ställda ansökningar torde insändas till Rektorsämbetet.

SKÖTERSKEPLATSEN vid epidemisjukhuset i Karlskrona ledig från och med 1 juni 1908. Lön 300 kronor pr år. Ansökningar före 1 maj 1908 antingen personligen eller åtföljda af läkarebetyg till stadsläkaren, Karlskrona.

EPIDEMISJUKSKÖTERSKETJÄNSTEN i Stegeborgs e. provinsialläkaredistrikt, Östergötland, är ledig att tillträdas 1 juni. Årlig lön 600 kr. Närmare upplysningar lämnas af och ansökning och betyg ställas till d:r Wilh. Annell, Stegeborg.

E. O. LÄRARINNA, undervisningsskyldig hufvudsakligen i biologi, fysik och kemi, erfordras nästa läsår vid statens samskola i Norrtälje. Ansökningar insändas snarast möjligt till **Rektor.**

Liten bostad

om 1 rum och kök finnes att hyra för ensam välrek. person (helst pens. lärarinna) uti villa, där ägaren vistas å annan ort. Hyra 50 kr.

Frkn Alfh. Eriksson, Bergaholm, *Mölnbo.*

Mot ömhet och värk,

förorsakade af **tryck, försträckningar** m. m., utöfvar Salubrin så gynnsam inverkan, att det blifvit en nödvändighetsartikel i alla hem, där det försökts. Vid **reumatisk värk** och vid svårarare **yttre skador** böra omslag med Salubrin och gummitaft enligt föreskrifterna i bruksanvisningen användas. Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- & Färgaffärer. I parti hos ***Geijer & C:o, Stockholm.***

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna vården af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny **placering** af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Privata högre lärarinneseminariet i Lund.

Läroanstaltens uppgift är att utbilda lärarinnor för de högre flickskolorna och hemmen. Kursen treårig. Redan första året rättighet att bortvälja vissa ämnen; fr. o. m. andra året två linjer: en humanistisk och en matematisk-naturvetenskaplig; tredje året koncentration på färre ämnen. Praktisk utbildning meddelas vid Högre Elementarskolan i Lund för flickor. Villkor för inträde: 1) att ha fyllt eller under kalenderåret fylla 17 år; 2) att förete godkänt avgångsbetyg från högre elementarskola eller genom inträdesprövning ådagalägga motsvarande kunskaper. För den hum.-linjen fordras betyg i 3 främmande språk, för den mat.-naturv.-linjen i 2, af vilka det ena måste vara tyska. Är betyget äldre än två år, förbehåller sig styrelsen rätt att avgöra om inträdesprövning fordras eller ej. Ansökan om inträde, åtföljd av betygsavskrifter jämte frejde- och läkarebetyg, bör insändas till styrelsen senast den 10 juni. Närmare meddelar läroanstaltens föreståndarinna, fröken Marie-Louise Lundström.

Styrelsen.

Andelsägare i Föreningen Dagny

kallas till ordinarie sammanträde tisdagen den 28 april kl. 7 e. m. å K. F. U. K:s stora sal, Brunnsgatan 3, Stockholm. ***STYRELSEN.***

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.
Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.
Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.
Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Behofs- och likställighetsprinciperna i aflöningsfrågan. Af *A. K.*
Den internationella rösträttsalliansens kongress i Amsterdam. Af *Anna Whitlock.*
Kvinnliga polisbiträden i Stockholm.
Om flickors praktiska uppfostran. III.
Förbud mot kvinnors nattarbete.
Något om våra konstnärinnor. II. Anna Norstedt. Af *Ellen Lundberg.*
Jane Gernandt-Claine: När sjön går hög. Af *E. K—n.*
Kvinnans deltagande i Englands politiska lif. Fru Anna Palme-Dutts andra föreläsning i Stockholm.
Notiser.
Föreningsmeddelanden.
Riksdagen.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.